

STADSARCHIEF

B-2000-Antwerpen, 28 mei 1980

Venusstraat 11

Tel. 31.54.11 & 31.54.12

Dhr. S.J.H. Van Hengel
Saxenrodeweg 30

2116 Bentveld

Nederland.

Onderwerp :

Geachte Heer,

In antwoord op uw brief naar inlichtingen betreffende kolf-en balspele, te Antwerpen zenden wij U hierbij de lijst van de wijzigingen hieromtrent in de gebodboeken van de stad Antwerpen.

Pk.913	f°18 v°	1448, 14 december	<u>Gebodboek A bis.</u>
	f°20 v°	1449, 22 december	
	f°50 r°	v°1473, 1 februari.	
Pk.914	f°15 v°	1497, 13 december	<u>Gebodboek A.</u>
	f°25 r°	1502, 24 december	
	f°31 r°	1504, 24 december	
	f°52 r°	1511, 23 december	
	f°57 v°	1513, 6 december	
	f°179r°	1534, 27 augustus	
	f°213r°	1536, 3 februari	
	f°220r°	1537, 15 april	
Pk.916	f°128r°	1570, 2 december	<u>Gebodboek C</u>
Pk.917	f° 275v°	1580, oktober	<u>Gebodboek D</u>
	485 r°	1586, 13 augustus	
	524r°	1588, 9 augustus	
Pk.918	f° 100v°	1597, 24 mei	<u>Gebodboek E. (1)</u>
	171r°	1603, 2 december	
	260r°	1611, 20 september	
Pk.919	f° 14 r°	1613, 16 januari	<u>Gebodboek F</u>
	93 r°	1617, 23 december	
	95 r°	1618, 3 april	
	95 v°	1618, 9 april	
	115 r°	1619, 10 december	
Pk.920	f° 22 r°	1627, 29 november	<u>Gebodboek G.</u>
	147 v°	1634, 17 juli	
	235 r°	1642, 20 december	
	238 r°	1643, 28 januari	
Pk.921	f° 24 v°	1645, 4 november	<u>Gebodboek H.</u>
	25 v°	1646, 27 maart	
	108 r°	1651, 3 januari	
Pk.922	f° 12 v°	1661, 17 februari	<u>Gebodboek I</u>
	51 v°	1663, 20 april	
	61 r°	1664, 4 februari	
	92 v°	1665, 9 november	
	123 v°	1668, 3 februari	
	166 v°	1669, 7 december	
Pk.925	f°175 v°	1709, 9 juli	<u>Gebodboek M</u>
	284 r°	1726, 28 februari	
	285 r°	1726, 10 september.	

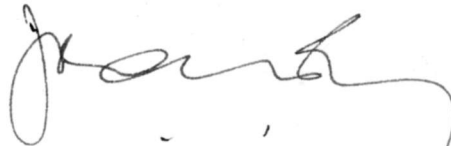
Uit deze geboden van de stad Antwerpen kan men afleiden dat reeds vroeg (eerste vermelding 1448) het balspelen op kerkhoven en pleinen verboden wordt. Vanaf 1597 vinden we in de akten de eerste vermelding "paillemaille" volgens Stallaert "Glossarium van verouderde rechtstermen, kunstwoorden en andere uitdrukkingen" een soort kolfspel -jeu de maille-

In 1603 wordt besloten dat dit spel alleen zal toegelaten worden op het plein van het kasteel.

Op een stadskaat van rond 1710 vinden we de vermelding palle-malienbaan.

Indien U wenst kunt U van deze akten fotokopie bekomen aan de prijs van 5 fr. per stuk.

Hoogachtend,

Dr. J. Van Roey
Stadsarchivaris.

18 april 1980

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

De Weledelzeergeleerde Heer
Dr. J. van Roey, Gemeente Archivaris
Gemeente Archief
Venusstraat 11
2000-Antwerpen

Tel. 023 - 24 01 69

Zeer geachte Heer van Roey,

De Heer P. Baudouin Directeur van de Provinciale Cultuur-Dienst was zo vriendelijk mij uw naam en adres te verschaffen. Sedert een ruim aantal jaren ben ik bezig met een studie naar het ontstaan van het kolf-spel in Nederland. Het valt mij daarbij op dat dit zich voornamelijk heeft afgespeeld in de kustgewesten Holland en Zeeland. Op afbeeldingen komt het spel ook te Antwerpen voor.

Gaarne zou ik vernemen of in de Antwerpse Keurboeken bepalingen tegen het kolfspel voorkomen, en zo ja, wat deze inhouden. Gewoonlijk zijn zij te vinden in paragrafen die betrekking hebben op bal-spelen in het algemeen (veelal samen met kaatsen), soms ook bij bepalingen die te maken hebben met het toebrengen van schade. Aangezien er meestentijds op de straten en pleinen binnen de steden werd gespeeld gingen er nogal een ruiten kapot.

Daarnaast zou ik u ook erkentelijk zijn voor informatie over de vraag of er ooit te Antwerpen malie is gespeeld en of daar (mogelijk in de 17e eeuw) een malie-baan voor is aangelegd.

Voor uw hulp in deze ben ik u bij voorbaat zeer erkentelijk.

Met hoge achting ben ik

uw

S.J.H. van Hengel